

U-2 CASUS UÇAĞI, 60'LARIN TEKNOLOJİ EFSANESİYDİ

ABD'de CIA'in kullandığı U-2 casus uçağı, 21 bin metreye çıkabilen ilk uçağıtı. Uçağı, 1960'ta gizlice Rusya üzerinde uçarlen füzeyle düşürüldü.

Düşürülen U-2 uçağıının bir eşı

U-2 Uçağı, F-104 Savaş Uçağıının Uzun Kanatlı Halidir

ABD ile Rusya arasında 50'lerde hızlanan Soğuk Savaş sırasında, ABD Rusya'yı izlemek istiyordu. Hava Kuvvetleri, 21 bin metreye çıkabilen bir uçağı Ruslar'ın vuramayacağıını hesapladı. Havacılar, üç uçağı firmasına bu özellikte bir uçağı tasarlamaları için sipariş verdi. Prototip uçağılar test edilecek ve seçilen firma üretim yapacaktı. Lockheed firmasına sipariş verilmediğı halde, onlar da bir tasarım yaptı. Lockheed'in mühendisi C. Johnson uçağı tasarladı. Johnson, ülkemizde de kullanılmış olan F-104 savaş uçağıını modifiye ederek hedefe ulaşacağıını gördü. Hesaplar, F-104'ün gövdesini hafifletip, kanatlarını uzatmak gerektiğıini gösterdi. Normal F-104'ün boyu 16,7 metre kanat açıklığı ise sadece 4,4 metredir. Kısa kanadına rağmen uçağı güçlü motoru sayesinde uçuyordu ama arıza çıkarsa genellikle düşüyordu. Pilotlar uçağıa "uçan tabut" adını takmıştı. Johnson, kanat açıklığıını 7 misline (31,4 metre) çıkarıp gövdeyi hafiflettiğı tasarımı havacılar sundu. Ancak, Hava Kuvvetleri uçağı beğenmedi. Başkan Eisenhower'in Teknoloji Komitesi, Rusya'yı izlemek için uydu gerektiğıini biliyordu ama uydular henüz yapılamamıştı. Bu nedenle Lockheed'den casus uçağı geliştirmesini istediler. Lockheed, hemen üretebilecekleri U-2'yi tanıttı. U-2'yi beğenen komite, CIA'in uçağıı finanse etmesini önerdi.

F-104 uçağı (ODTÜ Bilim ve Teknoloji Müzesi)

U-2 Uçağını, CIA Gizlice Ürettirdi

Başkan Eisenhower, CIA'in gizlice U-2 ürettirmesine onay verdi. CIA, Lockheed'in uçağı üretmesi için 22,5 milyon dolara anlaştı. Tasarımcı Johnson, F-104'ün gövdesini hafifleterek işe başladı. Gövde kaplaması o derece inceydi ki bir teknisyenin alet kutusu uçağı çarpınca gövde delinmişti. Uçak kalkarken uzun kanatların ucu yere sürtünüyordu. Kanatlara kalkıştan sonra atılabilen tekerlekler koydular. Kanat uçlarını, yere değince kırılmasını diye titanyumla kapladılar. Uçak yere yaklaşınca başka bir pilot otomobille uçağı yerden izliyor ve pilotu yönlendiriyordu. Uçakta tekerlekler normal uçaklar gibi 3'lü değildi. Bisiklet gibi, tekerlek grubunun biri gövdenin önünde diğeri gövde arkasındaydı. İnişlerde, uçak pistte durduğu anda teknisyenler koşup kanatların altına portatif tekerlek takarak yana yatmayı önlüyordu. Uçak, 21 bin metrede maksimuma yakın hızda uçmak zorundaydı. Hız azalırsa uçağın düşme olasılığı vardı. Pilotlar bu hıza "tabut hızı" diyordu. Yükseklik nedeniyle pilotlar, basınçlı elbise giyiyor ve saf oksijen soluyordu. Dalgıçlar gibi vurgun yemekten korkan pilotlar, uçuş öncesi saf oksijen soluyarak kandaki nitrojen gazını azaltırdı. Kameranın film ruloları ağırdı ve resim çekerken uçağın dengesi bozuluyordu. İki filmden birisi sağa doğru sarılırken, diğeri sola doğru sarılarak denge korunuyordu. Kameranın hassasiyeti 0,75 metreydi. U-2 geliştirilerek toplam 86 adet üretildi. Eldekiler 2014'e kadar kullanılacak.

U-2'nin özel yapım hassas kamerası

Ruslar 1960'ta U-2'lerden Birini Düşürdü

İlk U-2'ler 1956'da CIA'ye teslim edildi. Rusya üzerinde 4 Temmuz 1956'da başlayan uçuşlar 1960'a kadar sürdü. U-2'ler Adana İncirlik veya Pakistan'dan kalkardı. Ruslar, U-2'leri radarda görüyor ama uçak veya füzeleriyle U-2'yi vuramıyordu. Ancak, 1960'ta G. Powers adlı U-2 pilotunun uçuşu iyi sonuçlanmadı. Powers, 28 Nisan 1960 günü bir nakliye uçağıyla, İncirlik'ten Pakistan'a gitti. Ertesi gün 360 numaralı U-2 uçağı başka bir pilot tarafından İncirlik'ten Pakistan'a uçuruldu. Powers, 1 Mayıs 1960 günü 360 numaralı U-2 ile havalandı. Amaç, Ruslar'ın plütonyum tesislerinin fotoğrafını çekerek atom bombası üretim kapasitesini belirlemektir. Ruslar, bu kez hazır ve U-2'yi bekliyordu. Hava alanları ve füze rampalarına alarm verilmişti. Rus uçakları, U-2'yi gördü ama yeterince yükselip vuramadılar. Ural Dağları-Degtyarsk yakınında, M. Voronov'un SAM füzeleri U-2'yi düşürdü. Powers paraşütle atlayınca tutuklandı.

U-2'nin tasarımcısı Johnson ve pilot G. Powers (sağda)

Khrushchev, U-2 Pilotunu Yakaladığını Kasten Gizledi

Khrushchev, olayı gizleyip ABD'nin inkar etmesini bekledi. ABD, bir uçaklarının Türkiye'nin kuzeyinde uçarken kaybolduğunu açıkladı. Bir U-2 uçağını, NASA'nın renklerine boyayarak basına o uçakların atmosfer çalışması yaptığını söylediler. Khrushchev bir casus uçak düşürdüklerini açıklayıp pilot ve enkazdan bahsetmeyince, ABD, pilotun öldüğünü sandı. ABD, uçağın Türkiye üzerinde hava ölçümleri yaparken pilot bayılınca, kazara Rus sınırını aştığını açıkladı. Khrushchev de uçağın enkazını ve pilotu ele geçirdiklerini açıkladı. Basına, pilotu ve onun çektiği resimleri gösterdi. ABD yönetimi zor duruma düştü. Powers, mahkemede 3 yıl hapis cezası aldı ama 21 ay sonra bir Rus casusu ile takas edilip ülkesine döndü.

U-2 Uçağı, ABD ve Rusya arasındaki Soğuk Savaş'ın önemli bir ögesi idi. Uçağın teknik özelliklerine yaklaşan başka bir uçak yıllarca yapılamadı.

Prof. Dr. Ural Akbulut
ODTÜ Kimya Bölümü